
מראה מקומות-עניני הלכה 'במות דף קב'

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן
רב דקהל שערי תפילה
פסעיין, ניו ג'רסי
AsherMillman@gmail.com

לע"נ ברוך בענדיט ובדכה גרוס ע"ה
by Mr. & Mrs. Duvy Gross

לזכר נשמת

מנחם מנדל בן משה ושרה בת משה צבי

ממשפחת אדלר

קעפל בן אליעזר ופריידל בת אליעזר ממשפחת

מילמן

צבי מנחם בן שמעיהו וחיה לאה בת נפתלי

הערצקא ממשפחת רייכמאן

A Chaburah on these מקומות מראה is
posted weekly and can be accessed via
www.dafaweek.org, emailed, or on the
app.

507– Daf– Week info@dafaweek.org

בענין כוונת חליצה וספירת העומר

מבואר בגמ' שיש דין כוונה בחליצה הנצרטת להתרת האשה ואם חסר בכוונת שניהם או שיש אופן שחוששין, חליצה זו אינה מתירה אבל אעפ"כ פוסלתה על שאר האחין. ודין זה נפסק בשו"ע שאם שניהם נתכוונו הוי חליצה גמורה אכן אם רק אחד מהם כיון פוסלתה על האחין. וה"ה אם נתגדל ביניהם וראינו שחלץ נעלו פוסלתה על האחין. אכן יש ד' דעות מה מחייב פסול זה:

1. מבואר בשו"ע שהחשש הוא שאחד מהם כיון ובזה לבד סגי לפסול בין הוא ובין היא.
2. בבית שמואל הביא דעה אחרת שרק אם היא כיונה פוסלת אבל בהוא לבדו לא מועיל.
3. בבית שמואל הביא עוד דעה שהחשש הוא ששניהם כיוונו אבל באחד לבד אינו פסול.
4. בבית מאיר הביא שיטה נוספת שפוסלת אפילו אם לא כיון אחד מהם.

וע"ש עוד בהבית מאיר שהביא חקירת החכ"צ מהו דין זה של כוונת חליצה אם הוא הדין כללי של כוונת המצוה או דין של כוונת קנין ע"ש מה שהאריך בזה. ודחה שם שהוי מדין כוונת המצוה.

ורק שיש להבין אם באמת כאן מדובר מדין כוונת המצוה, הוא כוונה כללי של כל מצות, ובמה מחולק מצוה זו משאר מצוות שתלוי במח' אם מצוות צריכות כוונה אם לאו (וע' הערול"נ וחוסן ישועות שמסבירים שמקור לכוונה זו הלל"מ או מעצם הפסוק ויש להבין אם מוכח מזה שהוי כוונה אחרת וצ"ע). ובאמת כן הקשה הערוה"ש ותירץ שאיה"נ למ"ד מצות צ"כ מובן אבל אם למ"ד שאצ"כ למה בזה כו"ע מודה. וחידש כאן חידוש נפלאה שהפשט בהמ"ד שאיצ"כ הוא שהמעשה מצוה ניכר מצד עצמה כמו שופר או לולב שרק עושין פעולה זו לשם מצוה ולכן אי"צ כוונה משא"כ חליצת סנדל או רקיקה שהם מעשים שמכרחים כל אדם לעשות בזה כו"ע מודי (ורק צ"ע לכ' שכל מעשה זו משונה עד מאד ואיכמ"ל).

וכיון שעכשיו אנו בימי הספירה, יש לסנף עוד בענין מצות צריכות כוונה הנוגע לספירת העומר. בשו"ע הביא מח' אם להל' מצוות צריכות כוונה וכזה פסק לדינא. והמשנ"ב הביא שיטת המג"א שהוא רק במצות דאו' אבל במצות דרבנן קי"ל שאי"צ כוונה לכו"ע. אכן המשנ"ב עצמו הביא שמשמעות השו"ע והגר"א בהל' ספירת העומר הוא שחולקין על חילוק זה ותמיד צריך כוונה. והוא מההלכה המפורסת שאם אמר אחד לחבירו שלילה זו "יום וכו'" אסור למנות בברכה עוד ע"ש. ואע"ג שההלכה כמ"ד שצריכות כוונה, המשנ"ב הביא דעת החיי"א ע"ד הערוה"ש הנ"ל שאם מתוך מעשיו ניכר שעושה לשם מצוה בדיעבד יצא אפילו במצוה דאו'.

ויש עוד הערה בשם השו"ע הרב (הובא בפסקי תשובות) שלשיטתו צריך לכווין להדיה שלא לצאת בשעת קריאת הש"ץ את הברכה ואם לאו א"א לחזור ולברך ע"ש מה שהאריך בזה ורק הביא כאן להלכה ולא למעשה מחמת חידושו.

- שו"ע אבה"ע קסט' מד'
- בית שמואל שם ס"ק מה'
- ט"ז שם אות כ'
- בית מאיר שם ס"ק מד'
- ערוה"ש שם ס"ק סד'-סה'
- שו"ע או"ח סימן ס' ס"ק ד'
- משנ"ב שם ס"ק י'
- פסקי תשובות תפט' אות ח'

סעיף מ"ד מה נתכוין הוא ולא היא וכו'. עיין בהרא"ש שם [יבמות פ"ב סי' י"א] דהקשה, למה דק"ל [שם ק"ד ע"ב] יצא שרקקה מחלוך, למה דמקו צ"ש [שם ק"ד ע"ב] למאן דרך שמהא היצמה אסורה ליבס, למה לא אמרו לה שמרוק לפניהם ואז אסורה ליבס. ומירך משום [ד]עובדא דש"ס היה שהיבס רצה ליבס ואין כוונה לחלוך, משו"ה אף אם רקקה לא תפסול את ענמיה עליו. והביא רמיה מחלילת המנעל לאחד מן האחים, ד[ה]תשש הוא שמא נתכונו שניהם, אבל אם אחד לא נתכוין ליבס חשש. ומשמע לכאורה מדממה שני דינים אלו להדדי, ורקיקה אירי צ"ד, א"כ היה אם חללה צ"ד המנעל ומו

לא עשה כלום, נמי צעין דוקא כשנתכונו שניהם. ונראה מדבריו שם

[ד]עד כאן לא אמר צ"ש [שם] אם נתכוין אחד מהם היא חלילה לתומרה, אלא דוקא בחליצה גמורה, כמ"ש צ"ש מחוץ ובכך אמה כונסה, והיו חלילה גמורה אלא [ד]הוא לא נתכוין, אז ק"ל דהיו חלילה לתומרה, אבל בחליצה מנעל לבד או ריקקה, אפילו צ"ד, אם נתכוין אחד מהם והשני צודאי לא נתכוין, לא היה חלילה כלל ומומרת לאחיס, אלא כשאין ידוע לנו, חיישין שמא כיונו שניהם. וצוה שפיר הגירסא בעור שמא כיונו לשם חליצה. משו"ה עובדא דש"ס הנ"ל, אף אם הימה רקקה לפני צ"ד וכיונה היא לחליצה, לא היה חלילה כלל ומומרת לאחיס. וכן נראה מפירוש חוס' בנזוגא זו [שם ק"ב ע"ב ד"ה דקתני] דחיישין שמא כיונו שניהם, וקושית המקשן והמניח בין התכוין

וחרשת שאינה כלום (ק"ל) **פיוש אומרים שחליצתן פסולה כמו של אלם ואלמת.**
מ"ד (ק"ל) **צריך שיכוונו היבם והיבמה שתהא מותרת לזר בחליצה זו** (מה) **נתכוין הוא ולא היא**

ציונים ומקורות (ק"ל) טור, ומגיד משנה שם בשם הרמב"ן יבמות ק"ד ע"ב ד"ה הא דאמרין מ"ט והרשב"א שם ריש ק"ה ע"ב. ב"י. (ק"ל) טור.

נחלת צבי

סו. ויש אומרים שחליצתן פסולה. משום דיש להם יומר דעת מנקטן ושוטבי:

באר הגולה

[יבמות פ"א ה"ט]. מ. טור. וכ"כ הרב המגיד [שם] צ"ש הרמב"ן [שם ק"ד ע"ב ד"ה הא דאמרין מ"ט] והרשב"א [ק"ה ע"ב], ממיהל דרנח לעיל [אות צ'] והסוגיא שם. **סעיף מ"ד** א. ממיהל דר' יוחנן [יבמות] דף ק"ו ע"א וברייתא שם דף ק"ב ע"ב.

באר היטב

סעיף מ"ד **בזו**. שיכוונו היבם והיבמה. הרא"ש [הובא במהרי"ט דלקמן] לא רצה שתחלוך אשה אוננת אפילו במקום עיגון, וה"ה אם האיש אונן, וטעמו כי צויהם אוננים אינם יעילין לזרין. ומהרי"ט מ"ב חלק אה"ע סי' ע"ז כתב הטעם משום דחליצה מזה מן המורה ואוון פטור מכל (ה)מזות המורה, ואם רצה להחמיר על עצמו אינו רשאי. וכתב [שיירין] כנה"ג ביו"ד סימן שמ"א [הגה"ט אות ב'], ופקח מינה בין הטעמים אם יוכל לחלוך לאצל חוץ שנעה או מיד לאתר הקבורה, ע"ש. ונתשובת חכם נבי סי' א' הקשה ע"י, אם כדבריו אין לך אשה שכשירה ליבוס, שהרי הוא הוא נעשים אוננים, וק"ל כל יבמה שאין אף קורא בה נשעת נפילה יבמה יצוא עליה וכו', ע"ש. לכאורה אשתמימיה ליה חוס' זה [ד"ה] ואחות אשתו כו', יבמות דף ק' ע"א, אין להקשות דנדה וכו', ע"ש דו"ק:

ביאור הגר"א
 ממוז, אלמא אין חליצתם כלום, ועוד, דחליצה פסולה לא תלא כמ"ש בענין צ"ה, ולכן נקט הכן: קצת. ויש אומרים שחליצתן כו'. מדלמחר בנתמי [יבמות ק"ד ע"ב] פסולה, ובגמרא [שם] אמרין הטעם לפי שאינו צאמר ואמרה כמו צאליס, וכן אמרין שם ק"י א', ועיין מגיד משנה שם [פ"ד מיבוס ה"ג].

פתחי תשובה
 בין מקום שנוהגים ליבם ובין מנהגו דלא נהיגין ליבם כלל, ע"ש: סעיף מ"ד לד. היבם והיבמה. עיין באר היטב [סקמ"ז] בשם מהרי"ט ותשובת חכם צבי. ומה שהקשה על החכם צבי מדברי החוס' כו', כבר קדמוהו בשאלת יעב"ץ ח"א סי' כ"ד להקשות כן על דברי אביו החכם צבי ז"ל, ע"ש ומ"ש בזה. ולדינא מסיק שם, היכא דעברו וחלצו אוננין וליבא למיהדר עובדא, תו לא צריך, ע"ש. ועיין בתשובת ברית אברהם [אה"ע] סוף סי' נ"ד [אות י"ז] שכתב דיש לחלות דבר זה בתשובת רש"ל סי' ע' ותשובת נודע ביהודה [קמא] חלק או"ח סי' כ"ז [הובא בפתחי תשובה יו"ד סימן שמ"א סק"ן] גבי ספירת העומר, כיון דעי"ז יחבטל ממזוה גם אח"כ, אין האונן פטור מספירת העומר, וה"ה בזה, ע"ש. ועיין עוד בתשובת חכם צבי שם ב"ד"ה והנה אם כו', שחקר אי הך כונה דבעינן בחליצה הוא על דרך כונת מצוה, או אם אינו אלא כדרך כונת הקנאות, ואי נימא שהוא על דרך כונת מצוה, א"כ קשה על חליצת מומר, הא לדעתיה דנפשיה עביד ויפסל לחליצה כדפסול לכתובת גט, ע"ש באורך. ובספר קצות החושן סוף סימן ע"ה [סק"ד] כתב להוכיח דהוא על דרך כונת מצוה, ע"ש, אך לא יישב התמיהה מחליצת מומר. ועיין בספר בית מאיר כתב גם כן דהוא בדרך כונת מצוה כדכתב הרמב"ם פ"ד [מיבוס] ה"ח ויעשו מעשים אלו לשמן כו', והאריך ליישב הקושיא מחליצת מומר, ע"ש, וגם בספר גט מקושר [למהרא"ל צינן] בסדר גט [שם] ויש [וגם בתשובת חתם סופר [אה"ע] ח"ב סי' צ' מזה]: לה. נתכוין הוא ולא היא. עיין ב"ש סקמ"ה. ועיין בספר קרבן נתנאל פרק מצות חליצה אות ל"ה [פ"ב סי' י"א אות מ':

ראש פינה - עקבי הבית

וכתב בעלמו הגט [ד"ל] דמנה, דהא מוכח הוא שדעתו כן, ונאמת לא חילקו כוז הפוקקים לעיל סימן קכ"א. אבל הדבר נראה מצוה נצטען דף ע"א [ע"א] גבי הא דאמר רב כהנא חרש שיכול לזכר מחוץ הכתב כותבין וטמנין גט לאשתו, ופריך שם עלה מבתיה, וקאמר מאי היא וס"ל כרנן שמעון אן גמליאל דאמר שם בדיה פיקח ואח"כ נתחשב, הוא כותב ועדיו חותמין, ע"כ ע"ש. ופירש"י שם הוא כותב הגט, ע"ש. הכי לדידן דלימ לן הא דרב כהנא כמבואר לעיל סימן קכ"א [סעיף ר']. אף כמותב בעלמו לא מהני [ועיין מה שכתבתי לעיל סימן קכ"ג סוף בזה], וצוה מתוך שם מאי דאמר רב כהנא צפני עצמו מימרה, ולא אמר הלכה כרשב"ג, ולהג"ל נחא, דאי היה אומר כן לא היה מוכח רק אם כותב בעלמו, דאז מוכח דעשה לשמה, אבל אחרים ה"ל דלא יכתבו ע"פ כתבו שכותב כתבו גט לאשתו, קמ"ל רב כהנא [ד]אף דאין כותב בעלמו, אף להיפך קשה קמ"ל, דא"כ מאי משני דרב כהנא ס"ל כרשב"ג, דלמח עד כאן לא קאמר רשב"ג רק משום דהוא בעלמו כותב, משא"כ דרבי כהנא, ויש לזכר דבזוקה, כיון דגם רשב"ג אמר שהעדים חותמין, והיינו ע"כ על פי מה שכותב להם שיחתמה, א"כ על כרחן לא ס"ל כהאי דעד שימשע קולו המוצא דף ע"ב [ע"א], א"כ גם לענין הכתיבה לא צעין קולו. וע"ע עוד קמ"ל: סקמ"ה. למה דחקו בה"ש כו'. ר"ל צהאי איתמח דנפלה לפני יבם שאינו הונן והשאלו לה ענה שאמרו לו חלוך לה על מנת שתמן לך מאחיס זו, ע"ש, ולמה

שי למודה

סעיף מ"ד. נתכוין הוא ולא היא. עיין צ"ש סקמ"ה, ועיין בזה הנ"ל וכתבתי משהל"מ [אות י"ג] בזה, וה"ש לא הוסיף דברי הנדק הנית, וע"ע:

גליון מהרש"א

סעיף מ"ד. צריך שיכוונו היבם והיבמה. עיין שם שכתבתי בגליון צ"ש סימן קכ"ו סק"ה: בללאל [אשכנזי] סי' (כ"ח) וכו'.

חידושי הגרע"א

ז' ב"ש סקמ"ה. עיין בהרא"ש שם. נ"ב. עיין תשובת מהרע"ץ סי' ל"א ותשובת חס רב סי' ל"א ותשובת מהר"ם אשכנזי סי' (צ"ד) וצ"ב, ועיין תשובת בלללני סי' פ' ותשובת רש"ל סי' כ"ב ותשובת מו"ה

סעיף מ"ה (טו) בפני בית דין. הטעם הוא, משום ד[ה]רקיקה לימא אלא בסוף, יאמרו דכך חלק לה, משו"ה דוקא אם רקקה בפני צ"ד נפסלה מלהתייבם. ואם נמכונו שניהם, י"ל דנפסלה לדעת הר"ש [ביבמות פ"ב סי' י"א], (וא"ר) [ולשאר] פוסקים [הג"ל בסקמ"ה] אפילו נמכונה היא י"ל דנפסלה, וכ"כ גד"מ בהגהות פרישה*: (טו) ויש מי שאומר דהני מילי בשרקקה רוק. ללאורה תמוה, למשמע ד[ה]פוסקים חולקים ע"ו, ואינו, דהא כן איירי

י"פ עקבי הבית

לא זכינו לאורם

168

כל זמן שלא ראינו שחלצה לאחד מהם מותרת להתייבם ואין חוששין שמא חלצה. מה קל[י] ויכן אם רקקה לפני היבם מ"י בפני בית דין נפסלה מלהתייבם מ"י קל[ה] הויש מי שאומר [כא] דהני מילי כשרקקה רוק אבל אם רקקה דם ואין רוק מעורב בו אינה נפסלת בכך. מו קל[ה] ויש מי שאומר שיש לזוהר שלא תרוק היבמה לפני היבם קודם חליצה כדי שלא תהא חליצה פסולה ותהא צריכה לחזור על כל האחים. מז קל[ה] ואם קראה לבד לא נפסלה בכך מלהתייבם.

לענין אם היא פסולה לאחים, ופשיטא [ד]לדעת הפוסקים היינו י"א בסעיף מ' דס"ל אפילו במקום חליצה אם לא מלכה לא מהני, פשיטא [ד]אינה אסורה לחזין נרקקה דם ולא מלכה, [א*אלא] אפילו לדעה קמייתא שם, הא מנאר לשיטת הר"ש [ביבמות פ"ב סי' י"ב] דאזנה דשמואל [שם ק"ה ע"א] איירי דוקא לענין פסול לאחים, או זענין מעורב רוק, משא"כ במקום חליצה, אפילו נרקקה דם אין לריכה לרוק פעם אחרת, א"כ דנין זה ליכא פלוגתא כלל:

ט"פ עקבי הבית

ציונים ומקורות קלד טור. קלה טור, ורא"ש יבמות פ"ב סי' י"ב בשם הראב"ד. ב"י. קלה הגהות מיימוני פ"ד מיבום את ח' ומרדכי יבמות סי' ג"ז. ב"י. קלה טור.

ערך לחם

סעיף מ"ו בסופו. נודע בבירור שאין אחד מהם רוצה לחלוץ, אינה נפסלה, ודוקא כשנודע באתה שעה, דליכא למיחש שמא חזר בו או שמא חזרה בה, כן ג"ל מדברי הר"ש [פ"ב סי' י"א]. ור"י בן לב ח"ב סי' י"א התיר

נחלת צבי

[שם ל"ב סוף ע"ב מדפי הר"ף], מ"מ לא שם לנו אל מ"ש הר"ף שם אמת, אצל לקושטא דמילתא בפירוט השמעתא סבר הר"ש כמו שפירשו המוס', וזה נזכר כשמש, וזה מיושבת תמיהה מ"ו ז"ל [ב"ח אות כ"ה] על הר"ש, ע"ש. אצל מהרש"ל נמשכה כ"כ הסכים לדעת הר"ף [שם] ורמב"ם [פ"ד מיבום הכ"ח] שחלית סנדל אפילו כזיונה היא לחודה פסלה היא על האחין, ע"ש: סעיף מ"ה סט. וכן אם רקקה לפני יבם בפני בית דין. אצל אם רקקה זינו לפני זנינה או לפני שנים אינה פסולה, ודוקא כן גני רקקה בענין שיהא דוקא צ"ד, מפני שרקקה מילתא דלא אפשר בלאו הכי הוא, לא מיישנין למיפסלה בהכי, דאי לא מימא הכי כל יבמה שגדלה בין האחים מילתא להם, דהא אי אפשר שלה רקקה בפניהם, משא"כ חליצה סנדל דלאו אורח ארעא בהכי, פסלין אפילו שלה צ"ד. וכן פסק מהרש"ל נמשכה צ"ד [כ"ב] שהזכרתי בסמוך סקמ"ח, וזיאר שם דנרקקה זענין דוקא שיכונו שניהם, ע"ש: ע. ויש מי שאומר דהני כו'. כ"כ הר"ש [ביבמות פ"ב סי' י"ב] שם הר"ש ד' בהשגות על הר"ף, מובא בספר הזכות ל"ד ע"א מדפי הר"ף, ואף שפסק הר"ש [שם] דלא לריך רוק המעורב, והוא מה שאמר הרב שו"ע לעיל סעיף ט"ו [מ"י] יבמה כו', היינו דוקא חליצה עומה, אצל כן לענין לפסולה מלהתייבם משום גזירה דמילתא כדלקמן בסמוך סקמ"ח, לא גורין אלא דוקא כשהרוק מעורב בו, או פסלין מלהתייבם משום רקיקה דבת חליצה, ואי לא לא גורין: סעיף מ"ו עא. אם קראה לבד לא נפסלה בכך מלהתייבם. ולא דמי לרקיקה [דלעיל סעיף מ"ה מ"ו], דשאני קריאה מאחר דלימא קודם חליצה, דהיינו הפסוק מן יבמי, ולאחר חליצה, דהיינו ככה יעשה לאיש וגו', ולכן [אי נמי] תמיכס לא מילתא לאינשי שיאמרו דחלוזה שריא על האחים להתייבם, משום שיאמרו הך קריאה מקמי חליצה היא ולא חלצה מעולם, אצל רקיקה דלימא

מורי זהב

סעיף מ"ה [כא] דהני מילי כשרקקה רוק. דאע"ג דאמרין בסעיף מ' לדעה קמייתא דרם ג"כ סגו, הני מילי כשחולצת לפני ב"ד כדי להתיירא, אבל כאן שלא בפני ב"ד וכדי לפסלה מיבם משום דגורין שמא יאמרו מדרקקה ודאי חלצה ברישא ואפ"ה מתיבמת ואתו למימר חלוצה שריא לאחין, דוקא כי איכא צחצוחי רוק הוא דגורין, אבל בלא צחצוחי לא גורין: סעיף מ"ה [כא] דהני מילי כשרקקה רוק. דאע"ג דאמרין בסעיף מ' לדעה קמייתא דרם ג"כ סגו, הני מילי כשחולצת לפני ב"ד כדי להתיירא, אבל כאן שלא בפני ב"ד וכדי לפסלה מיבם משום דגורין שמא יאמרו מדרקקה ודאי חלצה ברישא ואפ"ה מתיבמת ואתו למימר חלוצה שריא לאחין, דוקא כי איכא צחצוחי רוק הוא דגורין, אבל בלא צחצוחי לא גורין: ע. ויש מי שאומר דהני כו'. כ"כ הר"ש [ביבמות פ"ב סי' י"ב] שם הר"ש ד' בהשגות על הר"ף, מובא בספר הזכות ל"ד ע"א מדפי הר"ף, ואף שפסק הר"ש [שם] דלא לריך רוק המעורב, והוא מה שאמר הרב שו"ע לעיל סעיף ט"ו [מ"י] יבמה כו', היינו דוקא חליצה עומה, אצל כן לענין לפסולה מלהתייבם משום גזירה דמילתא כדלקמן בסמוך סקמ"ח, לא גורין אלא דוקא כשהרוק מעורב בו, או פסלין מלהתייבם משום רקיקה דבת חליצה, ואי לא לא גורין: סעיף מ"ו עא. אם קראה לבד לא נפסלה בכך מלהתייבם. ולא דמי לרקיקה [דלעיל סעיף מ"ה מ"ו], דשאני קריאה מאחר דלימא קודם חליצה, דהיינו הפסוק מן יבמי, ולאחר חליצה, דהיינו ככה יעשה לאיש וגו', ולכן [אי נמי] תמיכס לא מילתא לאינשי שיאמרו דחלוזה שריא על האחים להתייבם, משום שיאמרו הך קריאה מקמי חליצה היא ולא חלצה מעולם, אצל רקיקה דלימא

באר הגולה

סעיף מ"ה ג. שלמו ליה לאזנה דשמואל וכו', שם [ביבמות] דף ק"ד ע"ב, ואוקימנא שם [ק"ה ע"א] כ"י עקבה. ד. עור ושאר פוסקים, ונמ"ש הר"ש* והנ"י [שם ל"ג ריש ע"א מדפי הר"ף] שם. ה. שם [בסו"ד] וכ"כ הר"ש שם [פ"ב סי' י"ב] נפקין שם הר"ש ד' בהשגות על הר"ף, מובא בספר הזכות שם ל"ד ע"א מדפי הר"ף. סעיף מ"ו ג. הגהת מיימוני [פ"ד מיבום את ח'], וכ"כ במרדכי [ביבמות סי' ג'ז] מנקלת אזני העורי [דאב"ה סי' תחצ"ד חיקון חליצה]. סעיף מ"ז ג. ברייתא שם [ביבמות] ריש דף ק"ה.

ביאור הגר"א

סעיף מ"ה קל. בפני בית דין. מ"מ [מ"מ] ק"צ ג' ואין חוששין שם מלכה כו', ולא משום לרקיקה: קלא. ויש כו'. כ"ל סעיף מ': סעיף מ"ו קלב. ותהא כו'. כ"מ צ"ש פ"ג [ביבמות כ"ז ע"ב]:

באר היטב

סעיף מ"ה מ"ח. בפני בית דין. דוקא בפני צ"ד המזומנין לכן. הרב בללל [אשכנזי סי' כ"ח] [כ"ח]. יבם שרואה ליכס ליבמה ורקקה בפני צ"ד כדי שמיאמר עליו, עין כה"ג בהגהת העור סעיף ק"ח וצ"ש סקמ"ה:

פתחי תשובה

סעיף מ"ה לו. בפני בית דין. עיין באר היטב [סקמ"ח] מ"ש יבם שרוצה ליבם ורקקה בפניו כו', ועיין בספר בית מאיר שדעתו בזה שהוא ממש הדין דיבמה שנדרה הגאה אחר מיתת בעלה דמבואר סימן קס"ה סעיף ג' [ג'] [בין דאין כופין אלא מבקשין, ולא דמי לחלוץ לה ובכך אתה כונסה [לקמן סעיף ג"א] דאיהו הוא דאטעי את עצמו, וגם היא לא עשתה דבר שלא מרצונו אלא אחרים שמתעין אותו כו', ע"ש: לו. ויש מי שאומר. עיין ב"ש סקמ"ז. ועיין בספר קרבן נתנאל פרק מצות חליצה אות ל"ז [פ"ב סי' י"ב אות ט:]: סעיף מ"ו לח. שלא תהא חליצה פסולה. עיין ב"ש פ"ב דיבמות סי' כ"ב [וכ"א]:

ראש פינה - עקבי הבית

רק משום גזירה [כ"ל סקמ"ח], ולכן דוקא צ"כא חלוצה רוק גורין אצל בליכא חלוצה רוק לא גורין, ע"ש, חוה קל וזומר של הכ"ש. אלא אפילו לדעה קמייתא כו'. כ"ל. דאבוה דשמואל כו'. ר"ל, דלמר נרקקה דם בלא מולגת אינה נפסלת לחזין:

גליון מהרש"א

סעיף מ"ה. וכן אם רקקה לפני היבם. עין משנת בן לב ספר ג' סי' י"ב:

ביבמות סי' י"ב ע"א מדפי הר"ף

לא מצינו עקבי הבית

סו ויש מי ששאל בזה דא"כ אם נהפך החולץ דוודאי אין כוונתו למצוה מה מועיל חליצתו (הכ"ס) ומה הוכיח דלא בעינן כוונת כוזה ויש מי שתירץ בזה דמן התורה סני בכוונת אחד מהם ולכן בנהפך כיון שהיא מתכוונת למצוה די בזה וזה שאמרו חז"ל שצריכין שיכוונו שניהם זהו מדרבנן ובנהפך מוקמינן אדאורייתא (ג"מ) ולא משמע כן מלשון הש"ס והפוסקים ולי נראה דל"ק כלל דכיון שאומר שמכוין לפוטרה מויקתו ואומר לא חפצתי לקחתה ומניח א"ע שתחלוץ מנעלו ותרוק בפניו בפני ב"ד הרי עושה המצוה ככל ישראל כשר הא למה זה דומה לנהפך המגרש אשתו נאמר ג"כ שאינו מכוין לפוטרה בגט זה אלא וודאי כיון שנותן לה הגט ואומר לה ה"ו גיטך ומצוה לסופר לכותבו לשמו ולשמה לא אמרינן דבלבו מדמה היפך מזה ולמה יגרע חליצה מגט ולא דמי למה דאין נהפך כותב גט דהתם כיון דבשעת כתיבת כל הגט צריך שיכוין לשמה אינו נאמן אצלינו אבל כשהוא המגרש ומצוה להסופר לכתוב לשמה אמרינן דבעת ציוויו נמר בלבו כן וה"ה בחליצה דהכוונה אינו אלא בשעת המעשה ועוד דאמו בעינן בהחולץ שיכוין לשם שמים דווקא וכוונת המצוה נקראת כשמכוין במעשה זו לפוטרה מויקתו וזה גם הנהפך מכוין דאל"כ מי מכריחו לזה :

סז אע"פ שבלא כוונת שניהם לא הותרה מ"מ אם נתכוין הוא ולא היא או היא ולא הוא הוא חליצה פסולה ונפסלת מיבום ממנו ומכל האחים אבל אם גם אחד מהם לא כיון נראה מלשון הפוסקים דלאו כלום הוא לפיכך יבמה הגדילה בין האחים וראינו שחליצה נעלו של אחד מהם אסורה להתייבם דחיישינן שמא היה כיונה לשם חליצה ולכן צריכה חליצה כשירה להתירה לזר אבל כל זמן שלא ראינו שחליצה לאחד מהם מותרת להתייבם ואין חוששין שמא חליצה ואף אם חליצה מנעל בינו לבינה מ"מ לענין שנפסלת מלהתייבם מועיל גם בינו לבינה (רמב"ם פ"ד) :

סח ודע דמסוגיות הש"ס (ק"כ:) ג"ל דלחד לישינא גם אם אחד מהם לא כיון נפסלה דהכי איתא התם יבמה שהגדילה וכו' אין חוששין שמא חליצה סנדל לאחד מהן זפריך מעטא דלא חוינן הא חוינן חיישינן והא תניא בין וכו' עד שיתכוונו שניהם ומתירץ ה"ק אע"ג דחוינן אין חוששין שמא כוונת ואיכא דאמרי מעטא דלא חוינן הא חוינן חוששין ודקא תני בעי כוונה ה"מ לאישתרווי לעלמא אבל לאחין מפסלא עכ"ל הגמ' והרי לאיכא דאמרי גם בלא שום כוונה מיפסלא וא"כ הרמב"ם והמור והש"ע שפסקו כהאיכא דאמרי דללשון ראשון אע"ג דחוינן אין חוששין וא"כ מנא להו דכוונת אחד מהם בעינן ויותר

כשירה דאין הראייה מעכבת ואין לומר דעכ"פ נצריך שיהא ראוי לזה כמו בקריאה דאינו כן דקריאה צותה התורה אבל ראיית הרוק לא צותה התורה כלל רק מצות הנמים היא דזה שכתבנו מוירקה בפניו אסמכתא בעלמא הוא דמנפניו לא משתמע כלל שהוא צריך לראות הרוק ולכן דעת הרמב"ד ז"ל שאם אין אח אלא הוא חולצת לבתחלה כרי שלא תתענג וכ"כ הנמקי יוסף (ס"ט מ"ח) ויש לסמוך עלהם בשעת הרחק דו"ל דגם הרמב"ם ס"ל כן ולא מוירי כשאין אח אחר וכן פסק להדיא רבינו הרמ"א בס"ם קע"ב ע"ש ולכן אע"פ שמלשון הש"ע כמי' זה סעיף מ"ח משמע קצת דרק בדיעבד מוכינן על זה מ"מ באין אח אלא הוא יכולין לסמוך ע"ז לכתחלה (וכ"כ נפ"ח סק"ט נכס טו"ח פרה טזן ע"ט) ואם היא סומא או שהוא סומא כאחר מעיניו אין בזה חששא כלל וחולצין לכתחלה בכל ענין (ענ"י דלולי הראש"ד ס"ל דמנות הלוי' קודמת והרמב"ם לא ס"ל כן ולפ"ז לדין גם להרמב"ם מודה דסומא מולן לכתחלה נאם אחד וזהו כוונת הרמ"א לקמן ס"ט קע"ב דאל"כ אין הכנה לדבריו ע"ש ודו"ק) :

סד כל ענייני החליצה צריך כוונה והיינו שיתכוונו שניהם שבמעשה זו פגמר אותה מויקתו ויכולה להנשא לאחר והכי תניא בגמ' (ק"כ:) בין שנתכוין היא ולא נתכוונה היא בין שנתכוונה היא ולא נתכוין הוא חליצתה פסולה עד שיתכוונו שניהם כאחד ומתבאר מפירש"י שם דבעינן כוונת המצוה ע"ש כלומר שע"פ מעשה זו נפטרת כמ"ש דכן גזרה התורה וכן משמע מלשון הרמב"ם וכל הפוסקים דבעינן כוונת המצוה דלא כיש מי שמסתפק בזה והנה אם בכל התורה מצות צריכות כוונה אין תימא בזה אבל אם נאמר דבכל התורה אין מצות צריכות כוונה למה צריך כוונה בחליצה :

סה ונ"ל דחליצה לא דמי לכל המצות דכל המצות ניבד מעשה המצוה כגון תוקע בשופר או נוטל לולב דאין דרך לעשות זה בלא מצוה וכן אכילת מצה דאין דרך לאכול מצה אלא לחם חמץ לפיכך גם בלא כוונה המצוה ניכרת משא"כ חליצת מנעל ורקוקה דהארם מוכרח לעשותם תדיר אם לא יכוונו למצוה און כאן מעשה המצוה כלל ומהתורה גופה יש ראייה לזה ממה שהצריכה התורה לקרות הפוסקים ולא מצינו דומה לזה ברוב המצות מסתמא הקפידה התורה שיעשו זה בכוונת מצוה ולא דמי ליבום שאפילו בשוגג ומזיד ואונס קיים המצוה דשם ריבתה תורה ויבמה מכל מקום כמ"ש במי' קס"ו ועוד דביבום כיונה התורה להקים שם לאחיו והרי יש כאן הקמת שם אף אם היה בלא כוונה משא"כ בחליצה דבלא כוונה לא חשיבה מעשה כלל :

הלכות קריאת שמע סימן ס סא

צד. באר הגולף

ח רמב"ם פרק ב
מהלכות קריאת שמע
מאיר שם כדף יג.

ד(י) וכן הלכה: ה. הקורא את שמע ולא (יא) מן לבו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל לא יצא ידי חובתו. והשאר אם לא מן לבו, אפילו היה קורא בתורה (יב) או מגיה הפרשיות האלו בעונת קריאת שמע, יצא. והוא שפון לבו בפסוק ראשון:

סא דין פמה צריך לדקדק ולכונן בקריאת שמע, ובו כ"ו טעמים:

א. יקרא קריאת (א) שמע (ב) בכונה (ג) באימה בראה (ד) ברמת וזיע: ב. יאשר אנכי מצוך היום, הינו לומר, בכל יום יהיו בעיניך פחדשים, ולא כמי שפבר שמע אותו הרבה פעמים שאינו

שני תשובה

(ב) וכן הלכה. עין באר היטב. וכן כתב הפרי חוש סימן תפט, ועין בכרכי יוסף שם: (א) בכונה. עין באר היטב. ומתויר ברבה כתב, שבוחר חוש מפליג בענין מי שאינו מכון, דפרשה ראשונה מ"ב תבות כ"ו עין שם, ואת גזעוים תקמה:

עין מן אברהם. ועין סימן סג סד, ועין סוף משנה:

ה. בכונה. חוספות בסוף פרק קמא כתבו דכירושלמי אמרו דאוקום שלש פרשיות שתקנו בקריאת שמע לפי שבהן עשרת הדברות, על כן צריך האדם לכוון בהם באמירת

באר היטב

ג. וכן הלכה. ודוקא במצוה דאורייתא אבל מצוה דרבנן אין צריך כונה, רדב"ז, מן אברהם: ג. ראשון. אף על גב דבסעיף ד פסק דמצות בעי כונה, הינו, שיכונן לצאת, אבל פנות הלב שישם על לבו מה שהוא אומר אין צריך אלא בפסוק ראשון.

משנה ברורה

(י) וכן הלכה. כתב המגן אברהם בשם הרמב"ז, דזה דוקא במצוה דאורייתא, אבל במצוה דרבנן אין צריך כונה. ולפי זה, כל הברכות שהם גם כן דרבנן, לכוון מברכת המזון, אם לא מן בהם לצאת יצא בדיעבד. אך מפקמה מקומות בשלחן ערוך משמע שהוא חולק על זה, וכן מבאר הגר"א בסימן תפט משמע גם כן שאין לחלק בין מצוה דאורייתא למצוה דרבנן. ודע, דכתב המגן אברהם לקמן בסימן תפט סעיף קטן ה, דאף דהשלחן ערוך פסק להלכה דמצות צריכות כונה, ואם כן היכא שלא כונה בפעם ראשונה צריך לחזור ולעשות המצוה, אף על פי כן לא יברך עוד עליה, שלענין ברכה צריך לחוש לדעת היש אומרים שאין צריך כונה, ועין בבאור הלכה. ודע עוד, דכתב הח"י אדם בכלל סח, דמה דמצרכין לה לחזור ולעשות המצוה, הינו, במקום שיש לתלות שעשייה הראשונה לא היתה לשם מצוה. כגון בחקיעה שהיתה להתלמד או בקריאת שמע שהיתה דרך למודו וכדומה, אבל אם קורא קריאת שמע כדרך שאנו קורין בסדר תפלה, וכן שאכל מצה או תקע ונטל לולב, אף על פי שלא כונה לצאת, יצא, שהרי משום זה עושה כדי לצאת אף על פי שאינו מכון, עד כאן לשונו. ורוצה לומר, היכא שמוכח לפי הענין שעשייתו הוא כדי לצאת, אף על פי שלא כונה בפירוש יצא, אבל בסתמא בודאי לא יצא, כדאיתא בחוספות סוף דף לט ע"א דדבור המתחיל עובר, עין שם. וכל זה לענין בדיעבד, אבל לכתחלה ודאי צריך לזהר לכוון קדם כל מצוה לצאת ידי חובת המצוה, וכן העתיקו כל האחרונים בספריהם, עין בח"י אדם בכלל כא ובדרך החיים הלכות קריאת שמע ובמעשה רב: ה (יא) מן לבו. כונה זו האמורה כאן איננה הפונה האמורה בסעיף ד, דשם הוא הפונה לצאת ידי חובת מצוה, זה בעינין לכל הפרשיות ולפיו שכתב הרמב"ם בראש השנה ושיטה מקפצת בכרכות, מה שאין כן כונה זו הוא להתבונן ולשום על לבו מה שהוא אומר, ולכך הוא לענוכא רק בפסוק ראשון, שיש בו עקר קבלת על מלכות שמים ואחרותו ויברך. ויש אומרים שאפילו כונה לצאת הוא לענוכא רק בפסוק ראשון: (יב) או מגיה. והוא שקרא בהלכתה:

סא א (א) שמע. הינו, כל קריאת שמע דמה שנתבאר בסוף סימן הקודם הוא רק לענין דיעבד: (ב) בכונה. אליה

רקא הביא בשם הפל' בו, והוא בירושלמי סוף פרק קמא דברכות, דבקריאת שמע מרמז עשרת הדברות. בד' אלהינו, מרמז אנכי ד' אלהיך. ד' אהר, דבור לא יהיה לך. ובפסוק ואתה. מרמז דבור לא תשא, דמאן דרחם למלכא לא משתבע בשמה לשקרא, ובפסוק וכתבתם, דבור לא תחמד,

דכתוב ביהודי ולא בית חבדך. ובפסוק ואספת דגנך, דבור לא תגנב דגנך. ובפסוק ואבדתם מנהרה, דבור לא תרצח, דמאן דקטל יתקטל. ובפסוק למען ירבו ימיכם, דבור פבר את אביך. ובפסוק ולא תתורו וגו' ואחרי עיניכם, דבור לא תנאף. ובפסוק למען תזכרו וגו', דבור וכו' את יום השבת, שהוא שקול ככל התורה. ובפסוק אני ד' אלהיכם, דבור לא תענה ברעך עד שקר. על כן צריך האדם להתבונן בהם בעת אמירת קריאת שמע, כדי שלא יבא לעבר על אחת מהן: (ג) באימה בראה. ונראה דבאימה בראה זו היא באופן זה, שיכונן בשעה שהוא קורא את שמע לקבל עליו על מלכות שמים, להיות נהרג על קדושת השם המיוחד, דזהו בכל נפשך, אפילו נוטל את נפשך, ועל זה אמר הכתוב כי

באר הגולף

ולכך. ואף דה"ט כתב דזה הוי כמכונן שלא לצאת, והביא לזה ראיה מדברי הרא"ש, תמוה, דהרא"ש והר"ף לשיטתיהו דסבירא להו בעלמא מצות צריכות כונה כמו שכתב הרא"ש בראש השנה, אבל למאן דסבירא לה מצות אין צריכות כונה, אימא הכי נמי דיצא כמו תוקע להתלמד, ובלאו הכי ראינו צריך עיון גדול כמו שהקשו עליו ה"ד אפרים והאליה רבה, עין שם. ולכתחלה מי שיש עליו חיוב ברמת המזון ורוצה לברך עם קטנים לחנכם, יתנהג באחת משמים, או שיכונן לצאת כזה גם כן עבור עצמו ויוצא כזה, כמו שכתבנו במשנה ברורה בשם האליה רבה, או שיכונן בפרוש שלא לצאת ויברך אחר כך עבור עצמו:

(י) וכן הלכה. עין במשנה ברורה כמה שכתבנו, וכן מבאר הגר"א וכו', עין שם בסעיף ד בשלחן ערוך בבאור הגר"א שדוחק את עצמו להעמיד הדין דשלחן ערוך אלכא דמאן דאמר מצות אין צריכות כונה, ובאמת השלחן ערוך בעצמו פסק בסימן ס דצריכות כונה, יותר טוב הוי לה לתרץ משום דספירה דרבנן כמו שמתרין האליה רבה, אלא ודאי דסבירא לה שאין לחלק כונה. ולענין אם צריך לחזור ולברך כשעשה פעם ראשון אפילו מצוה דאורייתא שלא בכונה, כתבנו בשם המגן אברהם דאין לחזור ולברך, ומצאתי שכן כתב גם כן השניי' כנסת הגדולה בסימן תפט, עין שם. ועין בפרי מגדים בפתיחה דמספקא לה אם הא דפוסק השלחן ערוך להלכה דצריכות כונה הוא מטעם ודאי או משום דספקא דאורייתא להצמא, ונפקא מנה לענין דרבנן, ובחבורו בסימן תפט ובסימן תפט כתב נפקא מנה גם כן לענין ברכה והוא סותר למה שכתב בפתיחה, עין שם. ולא ראשון הוא כזה, כי גם העלת שבת כתב דטעם השלחן ערוך הוא מחמת ספק, כמו שמוכח בשמו באליה רבה בסימן ריג, ולכן הקשה לו בכמה מקומות, עין שם באליה רבה. ומשמע מדברי הפרי מגדים בסימן תפט בסעיף קטן (ח) [ו] שרוצה לצדד גם דעת המגן אברהם לזה, שלכן סבירא לה להמגן אברהם דלא יחזור ויברך מטעם ספק, אבל כד ענין היטב במגן אברהם, אין שום ראיה לזה, שפנתו לענין ברכה צריך לחוש לדעת ה"ד וברנתא שלא לברך עוד. גם באליה רבה בסימן ריג דחה לברך העלת שבת וסבירא לה דלא מספקא לה להשלחן ערוך כלל. גם בבאור הגר"א בסימן זה סעיף ד, דבדבור המתחיל וכן הלכה, מוכח בהדיא דסבירא לה בקריאת שמע ודע, דמה שכתבנו במשנה ברורה היכא שמוכח וכו', כגון בקריאת שמע על ידי סדר התפלה ובשאר מצות על ידי הברכות או על ידי ההכנה להמצוה, כגון מה שאמרו בירושלמי פסחים פרק י הלכה ג גבי מצה, דבין שפון ובין שלא כון מפיון שהסב חזקה דכונן. ובירושלמי דראש השנה גבי ה"ה עובר אחורי בית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגלה וכו', ה"ה דמיא בשעבור אבל בעמד חזקה כון, ופרשו, ודוקא אם עומד אחורי בית הכנסת סתמא לאו למצוה קאי, אבל בעומד בתוך בית הכנסת ומוע קול שופר מסתמא עומד לשם כונה, וכמו שכתב בספר ישועות יעקב בסימן זה, וכל כהאי גוונא נוכל למצא בכל המצוות. ודע עוד, דאף לפי דברי הח"י אדם, בקריאת שמע של ליל שבת לפי מנהגו שאנו קורין אותה בבית הכנסת בברכותיה קדם זמנה וסומכין על מה שיקרא אותה עוד הפעם בזמנה, אז אף אם ארע שקרא אותה בבית הכנסת בזמנה אך שלא כונה לצאת, נראה דצריך לחזור ולקרותה מדינא, דה"ה לא מוכח מדקראה בסדר התפלה שפרי לצאת קראה, דה"ה קוראה תמיד בסדר התפלה אף שלא בזמנה כדי לסמן גאולה לתפלה:

שער הציור

ה ט. סוף משנה: י. מגן אברהם: סא א. א. הגר"א: ב. ביח:

עברו כ"ד שעות ועדיין יום הוא במקום שנמצא עכשיו, אין רשאי לספור עד שיהיה לילה.

השומע ברכת הספירה צריך לכוון שלא לצאת

ח. מ"ב סק"ה: ומיהו מנהג בכל ישראל שכל אחד מברך וסופר לעצמו ואין סומכים על הש"ץ. כתב השו"ע הרב (סעי' י"ב) "שמע הספירה מאחד או מציבור שספרו, ולא נתכוון כלל להוציאו וגם הוא לא נתכוון לצאת בשמיעה זו, אלא שמע לפי תומו, לא יברך כשיספור בלילה, שהשומע כעונה, ואפילו היה מחשב אין אני מתכוון לצאת בספירה זו אין זה כלום להאומרים³⁶ שמצוות אין צריכות כוונה כלל, אלא אם כן מחשב אני מתכוון שלא לצאת בה".

והיא שיטה מחודשת שאינה³⁷ מובאת בשאר פוסקים, שאין די במה שמחשב שאין רוצה לצאת, אלא צריך לחשוב שהוא מתכוון שלא לצאת בספירה זו, דהיינו שצריך כוונה הפכית. ולפי דבריו ראוי³⁸ לכל מדקדק בשעה ששומע ברכת הש"ץ וספירתו לכוון בפירוש שמתכוון

חיוב נשים בספירת העומר

ז. מ"ב סק"ג: ונשים ועבדים פטורות ממצוה זו דהוי³⁰ מ"ע שהז"ג, וכתב המ"א ומיהו כבר שוויא עליהו חוכה וכמדומה דבמדינותנו לא נהגי נשי לספור וכו' דבודאי יטעו ביום אחד וכו'. יש³¹ שתמהו על המג"א, שלא נמצא בשום מקום שנשים קיבלו עליהם הדבר כחוכה, ועפ"י הזוה"ק³² וכתבי האר"י³³ ז"ל אין לנשים לספור ספירת העומר (בזוה"ק פ' אמור דף צ"ז ע"ב "ואינן נ' יומין דדכיו, יומין דעלמא דדכורא, לא אימסר חושבנא דא אלא לאעלא וכו', ובגין דאלין יומין לגברי בלחודייהו" וכו'), אמנם יש³⁴ הנוהגים כפשיטות דברי המג"א שנשים קיבלו עליהם כחוכה וסופרות בברכה, וצריכים³⁵ בעליהם להזכיר להם שלא ישכחו לספור.

אבל בשאר הימים יוכל לספור כרגיל בתחילת הלילה. 30. וידועים דברי הרמב"ן קידושין דף ל"ד בחשבו את מצוות ספירת העומר כמצוה שאין הזמן גרמא, וכבר עמדו ע"ז הרבה פוסקים, ובשו"ת דברי מלביאל ח"ג סי' ה' כתב שהוא ט"ס והיה כתוב סה"ע והוא סדר העבודה שנשים חייבות בקרבנות והמדפיס טעה וחשב שהוא ספירת העומר, ובשו"ת אבני"ז סי' שפ"ד תירץ דספיה"ע תלתה השבת במחרת השבת שהוא יו"ט א' דפסח שנשים חייבות בפסח מצוה ומרור לכן ה"ה עומר בכלל זה, ובשו"ת קנין תורה ח"ה סי' מ"ד דספיה"ע תלוי בהבאת העומר וכל דבר התלוי בזמן דבר אחר מונעו נשים חייבות כדברי הט"א במגילה כ' ע"ב לענין ביכורים, וע"ע מקראי קודש ח"ב סי' ס"ז מש"כ לישב דברי הרמב"ן. 31. מנחת חינוך מצוה ש"ו. 32. פ' תצוה וציין לזה גם המג"א, והטעם שם עפ"י דרך הנסתר, והובא זוה"ק זה להלכה בשו"ת אבני נזר סי' שפ"ד ובדעת תורה כאן. 33. מובא בשו"ת רב פעלים ח"א סי' י"ב. 34. ובאורחות רבנו ח"ב עמ' צ"ב שכן נהגו הנשים בבית הגרי"י קניבסקי זצ"ל. 35. וכדברי המ"ב "שבדאי יטעו ביום אחד", לכן אם סופרות בברכה צריכים להזכיר להם, ובאורחות רבנו שם שכן נהג הגרי"ק זצ"ל שזרום והזכירם לכך, ודע כי לדעת מרן הבית יוסף (בסי' י"ז סעי' ב' וסי' תקפ"ט סעי' ו') אסור לנשים לברך על מ"ע שהז"ג, ועיין מש"כ בזה בסי' תקפ"ט לענין מנהג נשות בני הספרדים. 36. ועיין מ"ב להלן סקי"ז שכתב ג"כ בשם המ"א שלענין ברכה שצריך להזכיר שם שמים צריך לחשוש להך דעה. 37. והשו"ע הרב עצמו מביא שיטתו זאת גם בהל' ברכת הפירות סי' רי"ג סעי' ד', וע"ש מ"ב סקי"ח וכן בסי' ס' ובמ"ב וביה"ל שם שאינו מביא כלל שיטתו. 38. שו"ת ישועות משה להגרי"מ אהרוגסון זצ"ל ח"ג סי' מ"ט, ועיי"ש שמסביר לפי"ז את המנהג שמכבדים את האב"ד והרב לברך ולא הש"ץ, כי אפשר שבין הציבור יש אנשים שאין יודעים ליזהר בזה, והרב יודע ההלכה ומכוון ומתנה בפירוש שכוונתו